

CAMIL PETRESCU
-Patul lui Procust, roman modern-

Camil Petrescu este cel care, prin opera lui fundamentează principiul sincronismului. Altfel spus, contribuie la sincronizarea literaturii române cu literatura europeană prin aducerea unor noi principii estetice ca: **autenticitatea, substanțialitatea, relativismul și prin crearea personajului intelectual, lucid și analitic**, în opoziție cu ideile vremii, care promovau “o duzină de eroi plângăreți”.

Patul lui Procust este un roman expresionist, construit pe voci ideologice având ca temă problema intelectualului, dar și realitatea social-istorică românească de la începutul secolului al XX-lea.

Camil Petrescu realizează în romanul Patul lui Procust adevărate “dosare de existență”, toate fiind confesiuni de conștiință pe care fiecare personaj-narator le face pe baza reflectării realității în propria conștiință.

Din punct de vedere compozițional, textul e structurat pe două planuri – corpul propriu-zis și notele de subsol – iar din punct de vedere structural, opera e alcătuită din trei texte: textul T; textul Fred Vasilescu și textul autorului (dovedind trăsătura fundamentală a romanului și anume **autenticitatea**).

Singurul timp care are consistență și sporește autenticitatea textului este timpul prezent. Romanul modern nu mai respectă criteriul cronologic în ordonarea evenimentelor, ele sunt redată prin scris, cum le dictează memoria afectivă: “își sprijină”, “mă atrage”, “îmi apăsarea”, “mergeam” etc.

Textul T e format din cele trei scrisori ale doamnei Maria T Mănescu, adresate autorului. În cele trei documente, personajul feminin se raportează la relatarea a două pasiuni. Un oarecare D., pe care-l cunoaște din copilărie și care o iubește și iubirea ei pentru un necunoscut: Fred Vasilescu.

Textul Fred Vasilescu, conține jurnalul acestuia adunat sub titlurile **Într-o după-amiază de august** și **Epilog 1**. Prima parte este alcătuită din scrisorile lui Ladima adresate Emiliei Răchitaru. Ele sunt citite într-o după-amiază fierbinte de vară de către Vasilescu și comentate de Emilia și Fred însuși. În a doua parte se încearcă o elucidare a morții lui George Demetru Ladima.

Textul autorului (Epilog 2), conține precizările autorului referitoare la moartea lui Ladima.

În notele de subsol se completează informațiile oferite în corpul propriu-zis al operei. Se fac referiri cu privire la articolele publicate în ziarul **Veacul**: “D. Periețeanu a făcut mare act de curaj de a atrage atenția că adevăratul dezastru de la C.F.R. își are obârșia în combustibilul cu care sunt aprovizionate C.F.R.[...] Căile noastre sunt furnizate de întreprinderile particulare cu o cantitate de 250 de vagoane de cărbuni anual. [...] Afirmăm ... cu ocazia discuției la Buget, că foarte

ușor și fără nici o atingere serioasă a intereselor miniere se pot reduce cheltuielile la C.F.R. cu mai multe sute milioane, ba prin oarecare sforțări cu miliarde.” Alt articol din ziarul **Veacul** “e într-adevăr de o violență surprinzătoare de la titlul Portofolii putrede și suflete descompuse până la afirmația că: ne aflăm nu numai în fața unui proces de un sadic cinism, care impune astăzi Statul jefuit să plătească, tot el, păgubașul, comisioanele prevaricatorilor în sumă probabil de miliarde, dar și a unui act de demență politică, sortit să ducă la ruina statul actual, prin secătuirea tezaurului și prin distrugerea oricărui prestigiu de guvernământ”. Altă referire e făcută cu privire la personajul Fred Vasilescu: “această reputație de prost și incult , de care se bucura F.V., **Lumînarul** era... falsă [...] m-a surprins spiritul lui domol dar foarte aplicat [...] avea o lectură de tânăr diplomat francez și de amator de cai, englez în același timp [...] la curent cu noutățile și curiozitățile practice ale culturii [...] blond ca un amoret de teatru englezesc, uneori prea tăcut”. (acest fragment, precum și alte pasaje: “Emilia, fata asta blondă ssau mai mult spălăcită, grăsuță și vulgară”, ”femeia cu respirația groasă”, “ești un copil”, “femeia pe care o iubea {Ladima}”, “Emilie ideală, bună, suavă”, “cobora oarecum ca o prințesă”, demonstrează caracterul de **pluriperspectivism** al romanului). Ceea ce asigură omogenitatea cărții este narațiunea la persoana I.

Camil Petrescu preferă stilul **anticalofil**, adică exprimarea concisă și exactă a ideilor, “trăirilor, concepțiilor, ca într-un proces verbal”. El folosește un limbaj elevat, fără prea multe expresii populare: “Arta n-are de-a face cu ortografia ... Scrisul corect e pîinea profesorilor de limba română. Nu e obligatoriu decât pentru cei care nu sunt scriitori. Marii creatori sînt mai abundenți în greșeli de ortografie decât bancherii. Eminescu a scris mai puțin ortografic decât oricare dintre poeții care l-au urmat și l-au imitat... E îndreptat, cînd e tipărit, de editorii lui critici. Ortografia o poate cunoaște orice elev premiat în clasa cincea de liceu. [...] Stilul frumos e opus artei... e ca dicțiunea în teatru, ca scrisul caligrafic în știință. [...] un scriitor e un om care exprimă în scris cu o liminară sinceritate ceea ce a simțit, ceea ce a gândit, ceea ce l-a s-a întîmplat în viață, lui și celor pe care l-a cunoscut, sau chiar obiectelor neînsuflețite. Fără ortografie, fără compoziție, fără stil și chiar fără caligrafie”.

O altă caracteristică, care ajută la definirea romanului **Patul lui Procust** de Camil Petrescu, ca unul modern, este **substanțielitatea**. Ea este evidentă prin cele două aspecte ale existenței umane, iubirea și demnitatea ca substanță a vieții. Iubirea reprezintă aspirație și dezamăgire, profundă și incertă, fiecare personaj trecînd de la o stare la alta, de la extaz la fericire. Inițial, Ladima, un intelectual, iubește orbește și pasional o persoană inferioară lui, care profită de el (pentru obținerea de bilete la teatru și alte evenimente mondene, pentru obținerea unui post la Teatrul Național și pentru obținerea unor roluri importante) pe nume Emilia Răchitaru. După ce își dă demisia de la ziarul **Veacul** (o gazetă de critică), este bombardat de către foștii lui colegi gazetari, cu injurii și batjocori. În acea etapă a vieții lui, el reușește să îndepărteze obiectul opac din fața ochilor săi și vede adevărata realitate socială. Când își dă seama ce fel de femeie a idolizat,

încearcă să-și salveze ceea ce a mai rămas din demnitatea lui, cerându-I scrisorile sale Emiliei și în final sinucigându-se.

O altă dramă este cea a lui Fred Vasilescu și a doamnei Maria T Mănescu. Fred se dovedește capabil să părăsească o femeie superioară, pe doamna T, deși nu e deloc exclus să se sinucidă din cauza ei. Fred sacrifică iubirea din vanitate, iar Ladima din demnitate.

Acatrinei Ștefan